

CAFE SOCIAL – keskustelukahvilan muistio 8.3.2017

Tuija Kotirannan alustuksessa 'Vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus sosiaalipalvelujen haasteena' luotiin katsaus sosiaalityön arvioinnin ja vaikuttavuuden historiaan ja määrittelyyn. Puhutaanko arvioinnista vai vaikuttavuudesta? Vaikuttavuuden osoittaminen on erityisen vaikeaa monimutkaisten asioiden osalta. Kiinnitetäänkö huomioita suoritteisiin vai vaikutuksiin – mitä sosiaalityössä syntyy, miten tilanteet muuttuvat, mitä todella tapahtuu?

Vaikuttavuuden tutkimiseen tarvitaan tietotekniikkaa, luokituksia ja määrämuotoista kirjaamista – työn helppoa dokumentointia. Sosiaalityössä on kyse ihmisen "elämän arvioinnista" – sama asia merkitsee ihmisille eri asioita. Mitä silloin pitää arvioida?

Marja Heikkilä avasi sosiaalityön uutta rakennetta. Millä tavalla tulevaisuudessa palvelut järjestetään niin, että kustannukset eivät kasva ja että palveluja on tarjolla erilaisiin tarpeisiin. Tähän asti kaikille asiakkaille on tarjottu pitkälti samankaltaisia palveluja.

Sosiaalityötä voi tarkastella kriittisesti siitä näkökulmasta, että sitä määrittää lainsäädäntövetoinen ymmärrys. Ilman laajempaa visiota ei osata perustella, mistä sosiaalihuollossa on kyse ja miksi sosiaalihuolto on hyödyllistä.

Tulevaisuuden sosiaalipalveluiden kokonaisuuden rakennetta voidaan tarkastella siten, miten ihmisen tukena toimii oma-apu ja tuen tarpeen lisääntyessä ammattilaisen tuki. Palvelutarjontaa voidaan jäsentää viiteen tasoon: 1. Informaatio ja oma-apu, 2. Asiakas- ja palveluohjaus, 3. Arjessa pärjäämisen tuki ja etuudet, 4. Vakaviin hyvinvoinnin ongelmiin ja oman elämän hallintaan kohdistuva muutostyö ja 5. Rakenteellinen sosiaalityö.

Miten kerätään systemaattisesti tietoa tarpeista ja palveluiden vaikuttavuudesta? Miten tietoa analysoidaan ja käytetään palvelujärjestelmän kehittämiseen? Miten sosiaalihuolto tulee huomioiduksi sote - suunnittelutyössä?

Alustusten pohjalta heränneessä keskustelussa nousi mm. seuraavia pohdintoja:

Miten hoidetaan sosiaalityössä kaikessa vaikeimmissa tilanteissa olevia ihmisiä? Huolta herätti se, jääkö esitellyssä luokittelussa väliin putoajia ja miten tuen jatkuvuus turvataan?

Arjessa pärjäämisen tuki, ihmisen kohtaaminen ja ymmärtäminen ovat sosiaalisen ydintä. Tämän esille nostaminen juuri nyt on tärkeää, jotta huomioidaan tulevissa rakenteissa.

On tärkeää ymmärtää erilaiset tarpeet – jo kevyemmällä rakenteella voidaan hoitaa vähemmän hoitoa vaativat, voi resurssia jäädä vahvempaa tukea tarvitseville.

Jos työntekijät eivät osaa kertoa, niin miten päättäjätkään voisivat ymmärtää? Pitäisikö sosiaalityössä hyödyntää enemmän kehittämisen näkökulmasta sosiologisia lähtökohtia? Sosiaalityöstä puuttuu kokonaisuuden ymmärrys: on erikoistuttu ja pirstaloituttu eri osa-

alueisiin. Pitäisi nähdä kokonaisuus ja jos sitä ei sosiaalityöllä itsellä ole, ei tule huomioiduksi muidenkaan taholta.

Ehdotettiin esitettäväksi sote- valmistelijoille ulkopuolista selvitystä sosiaalityön paikasta – mihin se sijoittuu käytännön työssä, organisaatioissa ja koulutuksen- ja tutkimuksen osalta. Keskustelukahvilan osallistujat kannattivat ehdotusta!!

Jos sosiaalityön paikka on liikelaitos, tuleeko siitä toisen luokan palvelu? Palvelutarpeen arviointi on oleellinen - paljonko siirtyy palvelu-/asiakaseteille, henkilökohtaiselle budjetille?

Huomioitavaa on, että sosiaalipalveluissa on enemmän yksityistetty kuin terveystalouksissa.

Onko jatkossa vain 19 palveluohjaajaa ja missä on sosiaalityön paikka? Kaventuuko sosiaalityö nimenkirjoitukseksi ja sen sisältö häviää?

Mitä oikeasti tapahtuu, kun muutos tapahtuu - kuka vastaa sosiaalityöstä? Onko kunnilla tarve teettää sosiaalityötä?

Nyt pitäisi oikeasti miettiä sitä, mikä kuuluu sosiaalityölle, mitä voisi tehdä joku muu?

Jos sosiaalinen on jäänyt sivuun, myös vaikeasti työllistyvien asia on entistä enemmän hakoteillä - maakuntahallinnossa puhutaan elinkeinopolitiikasta, ei työllisyyspolitiikasta. Työvoimahallintoa ei kiinnosta vaikeasti työllistyvien asia ja vastuu siirtyy kunnille, mutta kunnilla ei ole välineitä (ne on työhallinnossa): uskotaan markkinaehtoisuuteen ja tue suunnataan helpommin työllistyville.

Mitä tapahtuu integraatiolle muihin suuntiin - kuka tekee integraatiota hyvinvointityöhön?

Onko niin, että sosiaalityö tulee näkyväksi vasta sitten, kun sitä ei ole enää omana toimintanaan ja ihmisten tuen tarve näkyy muissa yhteyksissä? Sosiaalisen merkityksellisyys on noussut esille esimerkiksi Kelan toimeentulotukikäytäntöjen ongelmassa - kukaan ei ymmärtänyt, miten monimutkaista sosiaalityö on!